

Okkum er sent:

Hvat er hasj og marihuana?

»Hvat er hasj og marihuana?«

Tann indiska hampplant, sum á latíni verður kallað *Cannabis Sativa*, er ein uml. triggar metrar høgur vøkstur, sum verður dyrkaður ella veksur villur, har veðurlagið er nokununda heitt. Umframt at verða nýttur til framleiðslu av hamptogi, er plantan rjævn til hasj- og marihuana framleiðslu.

Hasj er harpeisið í plantuni, og marihuana er turkaðir partar av bláð og blómum á plantuni.

I hesum evnum finnst eitt kemiskt eiturevni, ið verður kallað »Delta-Tetra-hydrocannabinol«, men ið oftast verður stýtt THC. Hetta rúsevni fær plantuna at virka rúsendi og skapa rúsbinding og dolskni. Konsentrasjónin av THC í t. evni, sum verður nýtt, er við til at gera av, hvussu sterk rúsavirkan og hvussu stórir medisinskir og sálarligir skaðar koma.

Hasj inniheldur frá 4–10 prosent THC, og marihuana 1–2 prosent. Men hesin munur verður ofta burtur, tí hasj verður oftast roykt blandað við tubbakki, og marihuana verður oykt reint.

»Gerst ein bundin av hasji og marihuana?«

Nókur siga, at tú gerst ikki bundin av hesum evnum. Sum prógv fyri hesum vísa tey á, at tey hava sjálvi brúkt, ella kenna onnur, sum hava brúkt hasj ella marihuana í fleiri ár, uttan at tey gerast bundin av tí. Hvat so? Tey flestu drekka eisini alkohol av og á uttan at gerast bundin av tí, og hóast hetta, so man eingin vera, sum vil standa við, at alkohol ikki kann gera fólk bundin av tí! Tað sama við hasji og marihuana. At nýta hesi evni ger ein part av nýtarunum sálarliga bundnar. Hetta vil siga, at tey venja seg við at vera rúsað, og teimum leingist eftir at gerast tað aftur, tá tey eru vordin edrú. Hesin rúslingsul kann gerast ógvuliga sterkur, og tann, sum er bundin, er tilreiðar at gera heilt stóra astrond fyrri at fáa fátur á meiri hasji. Tann sálarliga bindingin er kjarnin í øllum slogum av binding at rúсандi evnum. Tað at vera bundin av hasji og marihuana skilur seg í høvuðsheitum ikki frá tí at vera bundin av t.d. kokain o.l. Bæði geva eina sterka sálarliga binding, men onga, ella veika, líkamliga binding. Eisini tá tað snýr seg um evni so sum heroin og morfin o.l., sum gev sterka líkamliga binding, hevur tað vist seg, at tann sálarliga bindingin hevur mest at siga. Heroinbrúkarar kunnu t.d. vera burtur frá evninum, so at kroppurin verður frískur aftur, men fella tú aftur til nýtslu, beinavegin teir koma út frá t.d. fongslu.

Soleiðis er orsök at siga, at tann sálarliga bindingin, sum eisini kemur av hasj- og marihuanytslu, hevur higartil verið undirmerkt. At eitt evni

ikkj gevur kroppsliga binding, sum t.d. hasj og marihuana, kann gera evnið vandamiklari fyri okkum, tí vit halda, at tað er minni vandamikið, og harvið hava færri ting, ið mæla frá at royna og nýta tað.

»Hvat er tað sum ger at ein verður bundin?«

Tað er sjálvsagt, at umhvørvið, har hesi evni verða brúkt, er vandamikið, bæði fyrri tað stóra talið av ungfolki, sum ongantíð hevur verið í hesum umhvørvi, og fyrri tey, sum halda til har, ella tey, sum royna at koma burtur úr tí aftur. I hesum umhvørvi, ið nýtarabólkunum, finnst meiningar um, at tað er »smart« at rúsa seg við hasji ella marihuana. Hetta ger hasjnytsluna spennandi, og tey ungfolki, sum so við og við koma inn í tilik umhvørvi, uppliva ofta, at tey verða noydd at nýta evnini. »Hini«, »Kammeratarnir«, »Bólkurin«, »Klikan«, vønta, at tey skulu taka lut í evnisnýtsluni. Nógvir hasjnyttarar halda eisini sjálvi, at tað er gott at brúka hasj og marihuana, og royna at reka »trúboðaravirksemi« fyrri evninum millum onnur. Tey royna at sannføra okkum um, at hasj er gott. Tá vit hugsa um, hvussu dolsk og óvirkin nógvir hasjnyttarar gerast, hvussu nógvi truplari tað verður hjá mongum at klára seg, mugu vit tvørturímóti siga, at hasjútbreiðslan millum okkum er ein máti at kúga okkum. Og tá »kammeratarnir« royna at fáa okkum at roykja hasj, so er tað ein máti fyrri »kammeratkúgan«, sum vit mugu taka dystin ímóti og reka aftur. Vit mugu vísa, at tey av vinfólum, sum reka »hasjmissjón«, eru í veruleikanum agentar fyrri teir stóru hávarnar. Tey draga onnur ungfolki inn í brúkarakliktarnar, økja vandan fyrri, at vinfólkini fáa stórar trupulleikar, og gera tað lættari hjá narkohávinum at misnýta og vinna pening frá undgöminum.

»Tað er nú munur millum nýtslu, og tað at vera bundin?«

Tað er púra rætt. Men tað, vit kunnu siga fyrri vist, er, at tess fleiri ið nýta, tess fleiri gerast eisini bundin av evninum. Longu tá ið tú hevur nýtt tey nakrar ferðir kemur ein hugur at halda fram við nýtisluni, ein tørvur. Hesin tørvur tekur seg víðari fram, og verður styrktur so við og við hjá nógvum. Tann harðliga verjan, sum nógvir hasjnyttarar koma við, tá vit finast at nýtisluni, visir, at tey virðismetu longu hasj ógvuliga høgt og hava ikki hug at halda uppat. Øll atfinning verður tí tikin sum ein höttan. Men hesin tørvur byrjar fyrst at verða ein binding, tá nýttarin ikki hevur alt eftirlit við, um hann/hon vil nýta evnið longur. Tá meginparturin av tíðini og hugsanini verður heftur av, hvussu

ein skal fáa hasj ella pening til hasj, tá hugurin at halda áfram verður størri enn viljin at halda uppat, tá kunnu vit siagi, at ein er bundin. Tá henda bindingin tekur seg fram í einum umhvørvi, har øll onnur roykja hasj og vønta hver av øðrum, at øll skulu halda áfram, har samrøða og samvera ofta snúva seg um hasj, so sær ein, at nóg skal til fyrri at skræða seg leysan úr bindingini, av hasjnum og hasjumhvørvinum.

»Eru vit tey fyrstu sum hava gáað um at hasj er vandamikið?«

Langtburturfrá. Í 1926 varð cannabis (hasj og marihuana) definerað sum narkotisk evni á tí stóra opiufundinum. Uppskot um hetta kom úr Egyptalandi, sum longu tá hevði stórar trupulleikar við cannabisnýtlu (1). Allar gamlar avtalur um narkotika vórðu avloystar av eini nýggjari narkotikaavtalu í 1961, har cannabis varð lýst sum eitt av teimum veruliga vandamiklu evnunum. Hesa avtalu, sum er ein ST-samtýkt, hava nógvi lond góðkent, og sostatt eisini bundið seg til at arbeiða móti, at cannabis verður spreitt út og nýtt. Eisini í londum, har cannabis er nógvi meiri spreitt út enn her, verður arbeitt ímóti tí.

Frælsisrørslur í triðja heiminum hava ofta arbeiði móti hasj á skránni, sum t.d. tann marokkanska frælsisrørslan móti spaniumonnum hevði áðrenn seinna heimsbardaga (2), og soleiðis hevur tann palestinska frælsisrørslan PLO tað enn tann dagin í dag. Hasj verður spreitt út og dyrkað í Libanon, har flóttariegurnar liggja lógu, men hasjnytsla finnst ikki millum palestinararnar. »At roykja hasj er at lumpa fólk sitt« sigur PLO (3).

Eisini í londum, har tann nýggja hasjaldan hevur nátt nógvi longri enn her, byrja umfatandi mótstøða móti hasjnytsluni at koma fram. Í USA byrja fleiri foreldabólkar, smáir politiskir flokkar og visindafólk at skipa fyrri móttiltekum, grundað á tey ræðandi úrslitini, hasjútbreiðslan hevur fingið har. »Vit hava børn, sum eru broytt til grønmeti«, sigur ein skúlaraðgevi í California (4).

Í Svøríki hevur Riksförbundet För Hjälp åt Likemedelsmissbrukare skipað fyrri »slá tilbaka« bólkom á mongum støðum, har arbeiði móti hasj er ein av týðningarmiklastu uppgávinum.

Í Noregi hava nógvi unddómstiltæk verið fyrri, at støð vera bæði hasj og rúsdrekkafrí, og royndirnar av hesum hava verið góðar. Tað visir seg, at tey ungu kunnu gera

nakað, bara tey standa saman, og at hasj- og marihuanytslan ger arbeiðið veikari. Hetta hevur Landsforeningen for Fritidsklubber (LFFK) eisini samtýkt, fyrri at gera allar klubbarnar rúsfriar.

»Hvi skulu vit banna hasji, tá alkohol, ið er nógvi vandamiklari, er loyvt?«

Tað er áhugavert um eitt rúsevni er »vandamiklari« enn hitt. Tað, sum hevur nakað at tyða, er, um tað er gott við einari umfatandi hasjnytslu, ella ikki! Og tað er ikki gott, tí tað elvir til økta rúsevnisnýtlu, og tað elvir til økt dolskni. Vit kunnu ikki velja, um vit skulu hava alkohol ella hasj í samfelagnum. Alkohol hava vit longu við teimum stóru trupulleikunum tað hevur við sær. Eingin orsök er til at føra inn nýggjar trupulleikar afturat teimum rúsevnistrupulleikum, vit hava í dag.

»Men fer hasj ikki at koma istaðin fyrri alkohol?«

Um tú hyggur teg í kring og kanska hugsar um tey, ið tú kennir, sum roykja hasj, so sært tú, at eingin av teimum er givin at drekka alkohol av teirri orsök. Oftast eru alkohol og hasj saman.

»Men hvi skal alkohol so ikki bannast?«

Alkohol er eitt evni, sum hevur eina aldargamla tradisjón í landi okkara. Alkoholnýtlan er ein partur av mentan okkara, hoast tað er ein vanaligur tættur í mentanini. Men fólk flest hava vant seg við at brúka alkohol, og tey vilja ikki siggja, hvussu stórar skaðar alkohol ger í samfelagnum, ella hvussu neyðugt tað er at arbeiða ímóti tí. Tí er trupult at banna alkoholi. Vit mugu taka alkoholitrupulleikarnar á ein annan hátt, og mót-arbeida alkoholi eftir eini langtíðarætlan.

Har afturímóti skilja fólk flest, at hasj útbreiðsla og -nýtsla skal vera bannað. Tí er lættast máttin at forða fyrri, at vit fáa nýggjar rúsevnistrupulleikar, at banna hasj og marihuana. Men hetta vil ikki siga, at tað er einasti máttin. At kjakast við vinfólk og kammeratar og skapa eina negativa støðu til nýtlu av hesum evnum verður tí eisini ein týðandi partur av arbeiðinum, ið gjørt má verða.

»Hvat er tað sum skilur hasj frá alkoholi?«

Hasjnytsla er ikki ein partur av mentan okkara. Hetta ger eisini, at tey sum byrja við tí, koma ofta í umhvørvi og klikur, har eisini onnur sterkari evni verða nýtt, har tað er

